Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 72. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го БЕРЕЗНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 72. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 24, 1953. VOL. LXI

УМОВИ ЗЛУКИ З А.Ф.П. НА КОНВЕНЦІЇ К.І.О.

Атлантік Сіті, Н. Дж. — Голова Конгресу Індустріяльних Організацій, Валтер Рутер, пред'явив умови давно плянованої злуки з Американською Федерацією Праці, які вказують на теперішні лиха робітничих організацій і змагання до їх усунення. Найголовніша перепона, як думає Рутер, це безупинне хабарництво, поширене між членами юнії прибережних робітників в Ню Йорку й інших містах, яке не допускає до правильної діяльности юнії, приналежної до А.Ф.П. У промові до делегатів на відкритті річної конвенції К.І.О. Рутер поставив ще такі умови: Основна побудова К.І.О. мусить залишитися ненарушена; заки ще прийде ухвала для злуки, треба згоди на створення „раціонального апарату для наладнування юрисдикційних непорозумінь, які могли б виникнути в нашій побудові"; Американська Федерація Праці мусить залишити релігійні і расові розрізнювання і відкрити вступ в члени своїх юній, бо К.І.О. не вірить у виключення чорношкірих людей з юній. Ці умови будуть предискутовані на зібранні Комітету Єдности Робітництва, складеного з представників К.І.О. й А.Ф.П. Зібрання скликане на 7 квітня в Вашінгтоні. Рутер заповідає наперед, що К.І.О працюватиме для осягнення єдности робітничих організацій, одначе відмовляється піти на компроміс з поламанням засад для „осягнення політичної вигоди". Пропозиція Рутера найшла вислів в резолюції, про потребу „органічної єдности робітництва", ухваленої одноголосно 3,000 конвенційних делегатів К.І.О.

Пані Айзенгавер за підтримку дарів на А.Ч.Х.

Вашінгтон. — Жінка президента, пані Двайт Д. Айзенгавер, висловила турботу з приводу проволоки в збірці дарів на Американський Червоний Хрест, а особливо з приводу замалого відгуку громадян в жертвуванні крови на потреби ранених вояків. Покликуючися на інформації голови А.Ч.Х. Е. Роланда Гарримана, вона виявила, що заклик на збірку $93,000,000 „не приносить такого висліду, як можна було надіятися". Тому перша жінка країни пригадує на потребу енергійнішої акції зорганізованих громадських груп. Цю пригадку відчитала пані Айзенгавер з ганку Білого Дому до представників А.Ч.Х., зібраних під проводом пані Овети Колп Гоббі, адміністратора Федеральної Забезпеки. Особливо пані Айзенгавер закликала матері в Америці тому, що звичайно в них чутке серце на такі заклики і вони краще розуміють такі потреби з уваги на можливість покликання їх синів до військової служби і тому, що ті своїм ділом виявлюють, як треба захоронити країну від нещастя і ворожих нападів.

Поміч чужим країнам у 1952 році

Вашінгтон. — Департамент торгівлі сповістив про поміч ЗДА чужим країнам в 1952 році. З звіту видно, що військова поміч в минулому році значно зросла й перевищила видатки на економічну допомогу уперше від 1945 р. Усього, у формі позик і дарів, витрачено на допомогу чужим країнам в 1952 році 5,500,000,000 долярів. Одначе за цей самий час 500,000,000 повернулося до країни, як зворот позик чи допомог і, таким чином, дійсні витрати минулого року виносять різно 5 більйонів долярів. Ці витрати на 10 відсотків вищі від витрат позаминулого року, а зворот позик на 25 відсотків вищий від звороту в 1951 році. Найбільше в минулому році отримала Західня Европа, зокрема Франція і Об'єднане Королівство (Британія). Західня Европа отримала 4,247,000,000 долярів, Азія і Тихоокеанські обшири — 878,000,000, Південна Америка — 179,000,000, Близький Схід і Африка — 187,000,000, Канада — 6,000,000 й інші країни — 81,000,000 долярів.

Стейтова леґіслятура ухвалила закон про передачу нюйорської підземки

Олбені. — В суботу стейтова леґіслятура, 93 голосами проти 53 ухвалила законопроєкт, який передбачує створення п'ятичленної перевозової комісії для перебрання усієї перевозової системи міста Ню Йорку, включаючи й підземку та автобуси. Попереднього дня цей самий проєкт був прийнятий стейтовим сенатом 37 голосами проти 19. При голосуванні члени обидвох палат віддали голоси відповідно до партійної приналежности, бо це республіканська стейтова більшість хоче довести до компромітації демократичної міської більшости. Ухвалений проєкт дозволяє на підвищення ціни їзди підземкою для наладнання міських фінансів і покриття недобору на підземці. Закон увійде в життя тоді, коли теперішня управа міста Ню Йорку не найде способів сплати річного дефіциту висотою $50,000,000, одначе без накладання нових податків. Після проголошення ухвали леґіслятури посадник Ню Йорку, Вінсент Імпелітері, заявив, що місто заведе „ощадність до самої кости". Він теж заповів відклик до суду проти накидування стейтом своїх плянів містові.

ПЕРЕГОВОРИ ПРО ПЕРЕМИР'Я ПРИПИНИЛИ АМЕРИКАНСЬКУ ПЕРЕМОГУ, КАЖЕ ГЕНЕРАЛ

Вашінгтон. — Ген. Джеймс А. Ван Фліт, командуючий генерал Восьмої Армії у Кореї, виявив, що в червні 1951 р. комуністичні армії відступали з поспіхом перед наступом армій О.Н. і він „голосно кричав", щоб дати йому повну свободу, розбити ворога, одначе з Вашінгтону прийшов наказ припинити дальший похід, а почати переговори для заключення перемир'я. На думку генерала, в тому часі комуністичні армії могли бути розбиті, яких 200-300 тисяч ворогів могли бути дістати в полон, а після того перемир'я було б прийшло само собою. Ван Фліт дав теж свою довірочну оцінку, що Восьма Армія ЗДА не має досить амуніції, щоб тепер почати свою офензиву. — Ці твердження висловив ген. Ван Фліт на таємнім засіданні сенатської комісії збройних сил 5, 6 й 10 березня, одначе комісія вирішила аж тепер подати їх до публічного відома. Генерал признає, що положення в Кореї тепер краще ніж було попереднього часу, коли він залишив своє становище командувача Восьмої Армії, одначе він не погоджується з генералами в Пентагоні щодо питанням, на скільки армія має стріляти й яку місію в Кореї вона має сповнити. Ван Фліт схиляється до більше агресивної політики. Сенатори, що прислухувалися висловам генерала, видавали оклики: „трагічне!", „неймовірне!" й т. п.

НЕТОЧНОСТІ У ФІЛЬМІ ПРО УКРАЇНЦІВ „ПОХІД ЧАСУ" ОБІЦЯЄ НАПРАВИТИ

ВІДПОВІДАЮЧИ НЕГАЙНО НА ПРОТЕСТ УКК, „ПОХІД ЧАСУ" ВИЯСНЮЄ СПРАВУ

Ню Йорк. — „Ми по вашому боці, ми бажаємо, щоб Україна була вільна, незалежна й демократична держава та нічого іншого не бажаємо, як тільки сказати правду про український нарід" — твердив минулої суботи п. А. Морфі, представник „Походу Часу (Марч оф Тайм), вияснюючи групі представників УКК і української преси історію відомого фільму про „Україну — нарід, що є проблемою Кремля". Відповідаючи негайно на протест УККомітету в цій справі, висланий екзекутивним заступником голови УКК п. Д. Галичиним, п. Морфі скликав окрему конференцію з українськими представниками в будинку „Походу Часу" при Лексінгтон евеню і 41-ій вулиці, на якій щераз показано квестіонований фільм та описля обговорено цілу справу. На конференції з українського боку були приявні пп. Д. Галичин, И. Лисоґір, адв. С. Ярема, адв. М. Пізнак і п-ні Е. Кульчицька від УКК, ред. В. Душник від „Українського Бюлетеня" та д-р Л. Мищуга й А. Драган від „Свободи". Уважлива перевірка фільму, телевізійну передачу якого вже закінчено, виявила, що він далеко гірший, ніж можна б припускати. „Похід Часу" приготовив цей фільм в найкращій вірі, але через непоінформованість зв'язав його з реакційно - імперіялістичною білоросійською Толстовською фармою, зглядно з двома найновішими втікачами з Совєтського Союзу, які на тій фармі перебувають та які мали з Україною правдоподібно стільки спільного, що допомагали своїм насланим російським землякам їсти український хліб. Даючи представникові „Походу Часу" тенденційно фальшиві вияснення щодо українців і України англійською мовою, вони самі між собою час до часу перекидуються російськими словами, цілком плутаючи українців з росіянами та називаючи Україну російською провінцією. Так само в уривках фільму, частини якого накрутив ще за часів УННРА представник „Походу Часу", не показано нічого типового з України або про українців. П. Морфі описля під час конференції намагався виявити поодинокі фрагменти фільму та поодинокі фрази про українців, покликуючись на енцикльопедію та на існуючий політичний стан. Проте, вислухавши всіх численних арґументів з українського боку, п. Морфі признав недомагання фільму та погодився ці недомагання відповідно направити.

Оригінальне Свято Українки-Героїні в Ню Йорку

Ню Йорк. — Минулої неділі, дня 22-го березня, окремий Комітет Зорганізованого Жіноцтва м. Ню Йорку, що об'єднює 11 жіночих організацій, влаштував в залі школи Стайвезант оригінальне Свято Української Жінки-Героїні, яке відкрила голова цього Комітету, п. Л. І. Івченко і на програму якого склалися історичні картини: „Княгиня Ольга", істор. сценка Л. Івченко у виконанні Т. К. Степанович і Люби Яцушко; „Обсада Буші", уривок з драми М. Старицького у виконанні Е. Садченко, О. Кобилянської й І. Шуган; „Софія Галечко", сценка з п'єси Угрина-Безгрішного у виконанні Р. Красновської, В. Свиченко та В. Фесак; „Жінка в УПА", живий образ до тексту і Рицаря та у виконанні місцевого осередку СУМА ім. ген. Т. Чупринки, при чому рецитувала Зена Лаврищко, музику Гентюша виконала на фортепіяні Леся Вахнянин, яка теж відіграла американський гимн на початку імпрези, а сценічне оформлення було під керівництвом П. Мироновича. Історичне тло між картинами відчитала Г. Лащенко. Декорації приготовили Березка і Черешньовський. Окрему увагу в цій оригінальній імпрезі звертав живий образ „Жінка в УПА".

Шевченківське свято в Джерзі Сіті

Українська Громада в Джерзі Сіті, на чолі з місцевим Відділом УККомітету з його новообраним головою п. Шараном, відсвяткувала минулої неділі роковини Шевченка окремим Святочним Концертом, на програму якого склались: виступ місцевого хору ім. Лисенка під диригентурою п. О. Стецури, коротке слово місцевого пароха Всеч. о. сов. В. Ловочка, святочне слово проф. С. Мухина, переплітане деклямаціями у виконанні Стефи Гузик, Марії Бури, Катерини Дихтяр, Марії Яджон, Соні Яцусь, Данила Струка — всі з місцевої молоді та д-ра Мартинюка й п. К-ця із старших. Окрему точку становив виступ дітей місцевої парафіяльної української школи під проводом СС. Василіянок. Діти відспівали дві пісні, при фортепіяновому акомпаніяменті малого Юрка Стецюка, опісля виступав ще самостійно, та з деклямаціями малої дівчинки Мельник, що ще в додатку й промовляла, та з подивугідною деклямацією кількалітньої Елі Головчак, що було справжньою атракцією Свята. Програму Свята закінчив своїм голосним виступом кобзар-композитор Григорій Китастий. Свято започатковано американським, а закінчено українським національним гимнами. Сцена була удекорована портретом Поета, що його безкоштовно приготовив інж. Цимбала.

200-річний млин перемінений на артистичний осередок

Клінтон, Ню Джерзі. — Млин для мелення збіжжя, побудований в передреволюційних часах, отже коло 200 років тому, на березі південного допливу річки Раритан в повіті Гантердон, недалеко Нюарку, закупила група артистів від 87-річного Джозефа Крейдела, що прибув колись до Америки з Німеччини і закупив цей млин в 1928 році. Він залишиться в млині як сторож і буде допомагати артистам створити там осередок прикладного мистецтва з залями для навчання й авдиторію на лекції та вистави. — Головою артистичного центру став Джеймс Морш, який живе на фармі недалеко Клінтон. Млин збудований з каміння і представляє архаїчну вартість.

104 духовники підписали петицію за Розенберґів

Ню Йорк. — Д-р Джессі В. Стіт, пастор пресвитерської церкви в Ґрініч Виледжд, оприлюднив лист, висланий до президента Айзенгавера з проханням помилувати Джуліюса й Етел Розенберґів, засуджених на кару смерти за атомову шпіонажу в користь Росії. Прохання підписали 104 духовники з цілої країни, а його зміст оголосили водночас десять духовників в різних околицях. Лист має дату 6 березня. У ньому прохають духовники ще раз перевірити справу Розенберґів за їхнє помилування.

АМЕРИКА ПРЕДСТАВЛЯЄ О.Н. ІСТОРІЮ ВТІКАЧІВ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

ЗУАДК ВКЛЮЧЕНИЙ В УРЯДОВИЙ СПИСОК ДОБРОВІЛЬНИХ АГЕНЦІЙ, ЩО ДОПОМАГАЮТЬ ВТІКАЧАМ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Впродовж цього тижня уряд З'єднаних Держав Америки передасть Об'єднаним Націям історію, яку оповіли 15,000 тих щасливців, яким пощастило від 1948-го року перейти через пильновані пороги, ключі й електричні дроти, густо розставлену й до зубів озброєну сторожу та тисячі інших перешкод совєтської залізної заслони й втекти на захід. До цих 15,000 не зараховано німців із Східної Німеччини, а тільки підсовєтських і сателітських національностей: українців, росіян, білорусинів, поляків, чехів та інших. В цій історії названо теж 13 американських добровільних допомогових агенцій, які допомагають втікачам в рямах т. зв. Президентської Програми для Втікачів, в тому й Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Історія, яку уряд Америки плянує представити Об'єднаним Націям, це велика документальна книга-епопея з свідченнями і розповідями втікачів. Вона має служити доказом того, що совєтський обвинувачення проти Америки за підривну кампанію в Східній Европі, яке буде поставлене на порядку нарад Асамблеї, є нічим іншим, як тільки спробою прикрити факти жорстокої совєтської дійсности, як теж обставину, що совєтський уряд, не зважаючи на всі теперішні заходи, не може ущільнити залізної заслони до тої міри, щоб не випустити нікого з тих, що „вибирають волю". Окрему частину в документальній історії творять статистичні дані. З них виявляється, що, як згадано, від 1948 року з-поза залізної заслони втекло 15,000 осіб, отже втікає пересічно по 200 осіб місячно. З усіх втікачів є найбільш, бо 6,000 чехів. Крім того є 3,610 мадярів, 1,738 поляків, 1,350 болгарів, 1,000 альбанців, 750 румунів, 384 особи з Балтійських країн і 550 українців, росіян, білорусів та інших національностей із самого Совєтського Союзу. Більшу частину втікачів становлять чоловіки, як теж особи у віці нижче 50 років, в тому є 2,200 дітей і юнаків до 16 року життя.

Ще один українець „скочив на волю"

Бони, Німеччина. — Агенція „Асошієйтед Прес" подає, що із совєтської армії в Східній Німеччині здезертирував та перебіг до американців старший лейтенант Віктор Маїв, який подав себе за українця. Маїв твердить, що 40% офіцерів совєтської армії є проти совєтського режиму.

Альбанські повстанці контролюють одну частину країни

Париж. — Агенція „Асошієйтед Пресс" одержала інформації, що альбанські повстанці проти теперішнього режиму відданого Москві червоного прем'єра „Енвера Гокші нараховують коло 50,000 осіб та контролюють приблизно одну третю частину країни. Інформації походять від провідника тих партизанів, якогось Апостола Танефі, що має свою голозну квартиру в місцевості Прістіна в Югославії та веде свою акцію за згодою, якщо вже не при допомозі югославського уряду. Танефі твердив, що його повстанці не мають важкої зброї, але мають досить рушниць і кулеметів та готові почати боротьбу за звільнення своєї країни. Він теж вважає, що при остаточній розправі відповідна кількість старшин і вояків з урядової альбанської армії, яка має 50,000 осіб, перейдуть на бік повстанців та допоможуть повалити режим Гокші. Звичайно, не має жадних можливостей перевірити ці інформації.

Англійська „соціяльна медицина" виправдала себе після п'ятьох років існування

Лондон. — 1948 року в Англії завели націоналізовану лікарську та дентистичну опіку у всій країні, так що все населення мало безплатну медичну опіку. Спочатку лікарі протестували проти тої удержавленої „медицини" та проти того, що вони стали державними урядовцями. Тепер і консервативний уряд і представник лікарського товариства, що мало боротися з цією „соціяльною медициною", стверджують, що нова система лікарської опіки виправдала своє існування, бо уможливила доступ до лікарів фахівців навіть і бідному населенню, та збільшила здоровний стан жінок. Правда, пізніше уряд мусів зарядити, щоб хворі частинно платили за ліки, які вони спочатку діставали зовсім безплатно. Держава видає коло 3% національного доходу на лікарську опіку, а в ЗДА, як заявив д-р Віллард С. Раппелі, на цю ціль видається коло 4% національного доходу кожного року. Англійський консервативний міністер здоров'я Айсн Меклієд ствердив успіхи нової державної опіки в Англії, бо до 1948 р. тільки робітництво могло користати з повної лікарської опіки, а родини робітників не мали тієї самої опіки, що їхні голови.

Демократ підтримує „Голос Америки"

Вашінгтон. — Значення передач „Голосу Америки" може хвилево потерпіти в наслідок критики під час ведення сенатського слідства, одначе пізніше воно зросте, коли будуть поправлені недомагання, які слідство винесе на верх. Таку думку виявив сенатор Джан Л. МекКлелан, демократ з Арканзо, член слідчої підкомісії. Інші члени підкомісії думають, що навіть під час слідства значення „Голосу" не меншає. Таку думку заступають сенатори: Мундт з Савт Дакоти і Джексон з стейту Вашінгтон.

Сенатор твердить, що політика й комунізм співпрацюють з злочинцями

Вашінгтон. — Сен. Чарлз В. Тобі, республіканець з Ню Гемшир, заявив, що комунізм і політичне таємне порозуміння з злочинцями це перша причина підпільної діяльности злочинних банд в прибережній смузі в стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі. Він має бути свідком підкомісії, що провірювала положення на нюйоркському терені і має призбирані сенсаційні дані, які він подасть на таємнім засіданні. Він заповів ці ревеляції на „телевізійній програмі, що була передана під заголовком „Молодь хоче знати". Сенатор каже, що приведе з собою свідків, імена яких він не хоче проголосити.

ПРОВІРКА ВИТРАТ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІД ЧАС ПРАЦІ

Олбені. — Губернатор Тамес Е. Дюї заповів, що вжиє ухвалених для нього стейтовою леґіслятурою $200,000 на провірку високих витрат, видаваних на адміністрацію так званого „компензаційного відшкодування" за покалічення підчас праці.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ДОМІНУЮЧОГО СТАНОВИЩА В ЕВРОПІ

ПРЕМ'ЄР РЕНЕ МАЄР З'ЯСОВУЄ ПОЗИЦІЮ ФРАНЦІЇ ПЕРЕД ВИЗДОМ НА НАРАДИ ДО ВАШИНГТОНУ

Париж. — Французький прем'єр Рене Маєр, говорячи вчора про свій від'їзд на наради до Вашінгтону в найближчу середу, твердив, що Франція готова відіграти свою ролю та допомогти в об'єднанні Европи, але за передумовою, що вона буде визнана як світова великодержава, що дістане відповідні засоби для здійснення її ролі та матиме запевнене передове місце в европейській спільноті народів. Він дослівно говорив: — „Я говоритиму до З'єднаних Держав в імені країни, готової взяти участь в будові Европи, але за передумовою, що буде визнана її позиція, як світової великодержави, та що їй будуть признані засоби для виконання її місії..." Маєр в дальшому підкреслював „силу, рішучість і безкомпромісовість Франції, як один з головних елементів вдержання світового миру". З'ясовуючи становище Франції, як материка французьких европейських і заморських посілостей, Маєр твердив, що „Франція повинна залишитись в Західній Европі провідником, на якого звернені всі очі". В цій заяві прем'єра Маєра добачується нову теорію французької закордонної політики, яку досі в деякій мірі видвигали де-Голісти, але про яку не було мови в офіційній політиці. Замітне в цьому те, що Франція займає приблизно таке саме становище, як Британія, коли мова про її заморські посілості, але вона рівночасно виявляє готовість не тільки заангажуватись в поступовому творенні европейської федерації, але й відіграти в цьому провідну ролю, тоді коли Британія відмовляється від участи в такій федерації власне з уваги на її заморські посілості. На відвідини і розмови до Вашінгтону вибирається прем'єр Маєр в товаристві міністра закордонних справ Жоржа Бідо і цілої низки інших високих державних представників, включно з міністром заморських посілостей Жаном Лятурно. Крім намагань дістати дальшу фінансову допомогу з Америки, Маєр і Бідо намагатимуться дістати у Вашінгтоні теж запевнення, що З'єднані Держави і Британія не виноситимуть жадних важливіших міжнародно-політичних рішень без попереднього порозуміння з Францією. Крім того, французи бажали б дістати дальшу допомогу у війні в Індо-Китаю, як теж запевнити собі відповідну американську підтримку відносно французького додаткового протоколу до договору про европейську оборонну спільноту.

Аденауер закликає до терпеливости в справі об'єднання Німеччини

Бони, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер, промовляючи минулої неділі до колишніх членів християнсько-демократичної партії в Східній Німеччині, які втекли на захід, закликав до терпеливости в змаганні до об'єднання цілої країни, вважаючи це об'єднання головною проблемою політики уряду, але рівночасно заявляючи, що такої проблеми не можна розв'язати силою. В західних колах звертають увагу, що д-р Аденауер впродовж останніх 10 днів вже третій раз звертає увагу німецької публічної опінії на те, що об'єднання Німеччини не можна досягнути силою, з чого робиться висновок, що німці починають втрачати в цій справі терпеливість та домагаються від уряду „більш рішучих" заходів. Тимчасом, ані канцлер Аденауер, ані ніхто інший не бачить жадної реальної бази до такої терпеливости, бо справа об'єднання Німеччини, хоч вже кілька разів була предметом дипломатичної акції між альянтами, не тільки не посунулася вперед, але ще більше віддалилася.

В Кенії арештували 2,500 осіб підозрілих у терористичній акції

Найробі, Кенія. — Під час одночної облави поліція й військо арештували коло 2,500 осіб, які були без приписаних пашпортів в місті Пумвані. Арештували членів племен кікую та ембу. Поліція й військо обступили ціле містечко та арештували всіх, хто не мав дозволів на перебування в районі Пумвані. Між арештованими знайдено багато соток осіб, за якими шукала поліція. Поліція негайно провірювала затриманих особи, та підозрілих відставлено до окремих огорож під строгою охороною. Багато цивільних білих добровольців контролювали тубільців, що живуть у місті і не мають відповідних паперів. — Московська „Правда" в редакційній статті пише, що англійська політика в Кенії основується на терорі і застрашуванні, та призводить до того, що місцеве населення скріплює свою боротьбу, щоб скинути ярмо неволі та визиску.

НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЮГОСЛАВІЇ

Београд, Югославія. — Один високий югославський урядовець заявив, що югославський уряд задумує змінити свою господарську примусову систему та почати господарську політику, яку цей урядовець назвав „капіталізмом без капіталістів". Ця політика буде відноситися і до сільського господарства, де вже зліквідовано понад тисячу колгоспів. Досі наперед визначували висоту продукції, розділювали відповідно до цього плану фонди та наперед визначували висоту податків, щоб держава мала відповідні зиски. Тепер будуть допущені приватні індивідуальні підприємства, а податок визначуватиметься на основі зисків після закінчення господарського року. Але це не значить, що привернено зовсім приватну власність, бо і далі всі засоби продукції находяться в руках робітничої кляси, яка є власником фабрик і колективних господарств. Югославія задумує тільки залишити політику сили в господарській ділянці, яка є основним рушієм в господарці Совєтів та всіх їхніх сателітів. Стару політику закинули тому, що сила викликає невдоволення, причиняється до зросту урядової бюрократії, та, що найважливіше, не причиняється до зросту продукції в фабриках і на фармах. Нова сесія парляменту має ратифікувати оборонний договір з Грецією і Туреччиною та ухвалити амнестію для тих селян, що не виповнили здачі продуктів згідно з дотеперішніми примусовими плянами. Нова господарська політика мала б зачатися 1 липня ц. р.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною.		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛЮТЬ ЧЕРВОНИХ ФАШИСТІВ

Стара українська іміґрація добре пам'ятає, як тут розпаношились були большевики зараз по першій світовій війні. Американські ліберали тоді прямо подуріли, добачуючи новий і щасливий світ в Совєтах. Було це вдячне поле теж і для комуністів ширити баламуту між українськими робітниками в Америці. На такому тлі „зродились" в Америці теж і большевицькі „Українські Щоденні Вісті" з ціллю розбивати один спільний протикомуністичний американсько-український фронт, звернений проти всіх гнобителів українського народу та усіх загарбників українських земель. В той час большевицькі громили, часто до спілки з міжнародною комуністичною зграєю, не давали змоги перевести спокійно будь-яке українське віче, що не притакувало большевицьким брехням про „вільну і незалежну Радянську Україну". Вони, де тільки могли, ті віча розбивали, або бодай не допускали до збірок на визвольну акцію. Старша наша ґенерація, чи тут роджена, добре пам'ятає, наприклад, велику нюйоркську маніфестацію з походом, як протестом проти виголоджування України кремлівською владою, а одночасно й проти нав'язування ЗДА дипломатичних зв'язків з СССР. Вона відбулася 18 листопада 1933 року. Величезні маси нашого народу протестували тоді і по інших американських містах проти злочинів московської влади в Україні та перестерігали американський уряд перед совєтськими брехнями про можливість чесного порозуміння між СССР і ЗДА та їхньої співпраці й торгівлі. Ню Йорк згадуємо тому, бо тут зійшлася зорганізовано ціла міжнародна комуністична банда, щоб розбити протисовєтський похід уже в самому парку, де він формувався. Коли ж це не вдалося, тоді ця комуністична зграя, поділившись на гурти, старалась нападами з бічних вулиць як не розбити похід, то бодай його розривати, особливо в тих місцях, де йшли діти чи жінки. Тих останніх обливали вони чорнилом, чи іншою мазею, а в одному випадку навіть — вітріолем. Так розправлялись червоні з „українськими фашистами", як тоді писали УЩВісті.

Пригадуємо це, бо ті самі УЩВісті знов розписались про „українських фашистів", тим разом уже „діпістських", і то за те, що вони перешкодили попередньої неділі „українсько-російсько-карпаторуському комітетові" відбути „пляноване меморіяльне зібрання-концерт" з приводу смерти Сталіна. Вживаючи їх назви („фашистські хуліґани"), ті справжні червоні хуліґани мали відвагу скликати „жалобне зібрання" по катові українського народу, як теж інших народів, що знайшлися в неволі Кремля, як жертви комуністичної аґресії та московського імперіялізму.

Ми завжди були за порядком і свободою слова і зібрань, а проти „погромників", про яких згадують УЩВісті. Але в Америці були і є тільки одні погромники! Це комуністи. Правда, вони тепер притихли, причаїлися, бо вже влада почала до них добиратись. Та не такими вони були в час війни і „дружби" з Сталіном! Навіть і сьогодні, коли на приказ Кремля ллється кожного дня американська кров в Кореї й коли Кремль наказує зістрілювати американські літаки в час „миру" в Німеччині, вони ще мають відвагу виступати публічно з „жалобним святкуванням" того, що повинен був бути суджений в Нюрнберґу разом з націстською верхівкою та разом з нею теж і скінчити на шибениці. Тому не дивуємось тим, що жили в Совєтах і не могли стерпіти аж такого глуму на вільній американській землі, як жалоба по Сталінові. УЩВісті хочуть представляти їх як „націоналістично-білоґвардейських штурмовиків". Не той тепер час, щоб така брехня могла прийнятись в Америці! Тепер починають уже і тут добре розбиратись в брехнях червоних фашистів, як аґентів Кремля. Між тими червоними фашистами є теж особи з українськими прізвищами. Багато їх нема, бож на зааранжовану „спільну жалобу" не прибуло навіть 40 осіб! Але — як виглядає — якась горстка ще далі активна.

Змилуйтесь, допоможіть!

Минулого тижня, друкуючи заклики Злученого Українського Американського Допомогового Комітету і Українського Конґресового Комітету в справі Великодньої Писанки для залишенців, ми, для ілюстрації незавидного положення залишенців та потреб допомоги для них, надрукували й листа одного з таких залишенців, в якому він представляє свою гірку долю та просить допомоги. Впродовж наступних днів нашу Редакцію засипано листами й запитами добрих людей, які бажали б тому одному своєму братові-залишенцеві допомогти. Листи тих, які хотіли б допомогти, не менш хвилюючі, як і лист того, що прохає допомоги.

Звичайно, надрукованого листа залишенця ми негайно передали до ЗУАДКомітету, який з черги вислав відповідні інструкції до Европи. На ту саму адресу ми скеровуємо й ті всі благородні душі, які до нас зверталися з бажанням вислати допомогу та використовуємо цю нагоду, щоб звернути увагу нашого загалу на ті величезні потреби домомоги для наших залишенців. **„Змилуйтесь, допоможіть!" — молить і благає сьогодні не тільки одна людина чи одна сім'я з одного табору в Німеччині, але понад 20 тисяч наших залишенців в Німеччині й Австрії.** „Змилуйтесь, допоможіть!" — благають сотні й тисячі інвалідів, що в рядах українських армій та під українськими прапорами кров свою проливали за волю свого народу й своєї батьківщини, прохають знесилених сотні й тисячі хворих, многострадальне життя яких догоряє в чужих лікарнях без належної опіки, прохають тисячі матерей, яким сльози вже висохли в запалих очах, прохають безпомічні діти й старці, прохають усі ті понад 20,000 залишенців, на допомогу для яких ведеться тепер збіркова акція під знаком Великодньої Писанки.

ЗУАДКомітет, його централя у Филаделфії й його відділ в Европі мають тисячі листів з тим самим розпачливим: „Змилуйтесь, допоможіть!" Усіх тих листів не можна ані опублікувати, ані в інший спосіб подати до загального відома, як тільки ось такою загальною згадкою. Бо теж наша громада ніколи не розв'яззала б цілої тої великої допомогової проблеми для наших залишенців одинцем, бо тоді один міг би дістати таку допомогу з багатьох боків, а інший дальше буде примирати з голоду й недостатків. Тому й єдиною розв'язкою цілої допомогової проблеми може бути тільки зорганізована допомога, яку веде, в порозумінні з УККомітетом, ЗУАДКомітет.

Як відомо, в Европі створено при Представництві ЗУАДКомітету окрему громадську комісію, до якої входять представники всіх европейських українських установ і яка має зайнятись на місці справедливим розподілом нашої допомоги для всіх, відповідно до їхніх потреб. Кожний залишенець вже дістав або ще дістане відповідну картку, на якій буде записуватись придpoints dілену йому допомогу. Подібну картково-допомогову систему, запроєктовану ЗУАДКомітетом, вводять та респектують вже теж інші допомогові аґенції на терені Німеччини. Отже там, в Европі, в цьому відношенні настає повний порядок, порозуміння й справедливість.

Ця обставина повинна ще більше заохотити й нас усіх до посилення нашої зорганізованої допомоги залишенцям. В цьому напрямку вже багато дечого зроблено. ЗУАДКомітет порозумівся в цій справі з УККомітетом, а після останніх загальних зборів ЗУАДКомітету створено відповідні окремі комісії. Все це разом дає нам всі можливості повести направду інтенсивну й справедливу допомогову акцію, якщо наш загал до неї включитися та зложить відповідні фонди. Без тих фондів жадного значення не матимуть і нічого не зроблять всі наші системи й комісії.

Інтересна справа: приклад з надрукуванимм листом доказує, що ми, як одиниці й громада, живіше реаґуємо на недолю одиниць, ніж на недолю загалу. Голос: „Змилуйтесь, допоможіть!" від однієї людини доходить, здається, скорше до нашої свідомости й нашого серця, ніж голосне до неба могутнє й розпачливе: „Змилуйтесь, допоможіть!", що лунає із знесилених грудей двох десяток тисяч залишенців. Все ж таки й цей відгомін на один заклик свідчить, що наша громада та поодинокі її члени не затратили співчуття до людської недолі й вони готові допомогти. Усім їм подаємо ту адресу, в якій зосереджується багатотисячний голос „Змилуйтесь, допоможіть!" Це адреса нашого Злученого Американського Допомогового Комітету (United Ukrainian American Relief Committee, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.). Там кожного дня лунає могутнім хором тисячів знедолених: „Змилуйтесь, допоможіть!" Отже, змилуйтесь і допоможіть! Допоможіть хто чим і як може й можете бути певні, що Ваша допомога буде негайно й справедливо передана та розділена між тих, що її потребують.

ПОРТРЕТ МАЛЕНКОВА

Донедавна, Маленков був малознана фіґура навіть серед совєтського громадянства. Великого значення він набрав щойно тоді, коли виступив на Конґресі комуністичної партії, зайнявши місце Сталіна. Від цього часу сподівалися, що він буде наступником Сталіна.

В цьому, що в СССР він мало відомий, нічого дивного. Тримався він в тіні, щоб тим краще, після смерти Сталіна, створити біля своєї особи міт найближчого „соратніка" Джуґашвілі і приписувати собі всі найможливіші прикмети. „Обрібка" нового диктатора СССР вже почалася, преса пише про його близьку співпрацю з Сталіном, називаючи його „інтеліґентним учнем Леніна і вірним другом Сталіна". На одній із знімок, що колись була опублікована в совєтській пресі, що показувала Сталіна, Молотова, Мао Тсе-тунґа і — в далекій віддалі — Маленкова, перетушовано особи і сьогодні публікується цю саму знімку із малими змінами: на цій новій знімці вже нема ані Молотова, ані Вишинського, які були близько Сталіна, але є тільки Мао Тсе-тунґ — і Маленков.

Захід знає мало про нового Кремлівського володаря. Тому із найбільшою скрупулятністю і зацікавленням друкує скупі відомості, намагаючись дати своїм читачам якнайвірніший портрет Георгія Маленкова.

Колишній чеський дипломат, д-р А. Гайндріх, що колись був в Кремлі із Масариком і Ґотвальдом, так описує Маленкова: „... по другій стороні стола, сиділа людина, що сьогодні володіє Сов. Союзом — Г. Маленков. Коли вперше побачити його з віддалі, постає враження, що він сильний, мускулярний мужчина, немов носильник тягарів. Та коли приглянутися ближче, то виявляється, що це, що виглядало на мускули — звичайний товщ. Він виглядає, як євнух, так точно, як турецький євнух."

Далі він описує Маленкова так: „Обличчя його — бліде, немов з воску, гладке. Лиця — наповнені товщем, в товщі сидять його очі... Розмова з ним дуже неприємна. Лице його непорушне, немов яка маска. Очі його маленькі, дуже чорні і горять жорстокістю".

Він твердить, що Маленков не походить з інтеліґенції. Йому він одначе приписує низку прикмет, що їх мав Сталін — людини жорстокої і сильної волі та такої, що вміє рішати про важливі справи.

Другим чужинцем, що мав нагоду бачитися з Маленковим, є Е. Джонсон, голова американської фільмової промисловости. Він твердить, як і інші дипломати, що Маленков є напів татарин, напів росіянин і що належить до найбільш мовчазних та хитрих людей, яких він будь-коли стрінув. Його рука, як губка, ледве стиснула руку Джансона, а в розмові, крім нехоті до Заходу, Маленков не висловив ніякої думки про ніяку справу.

Інший американець, дипломат, що прохав пресу не подавати його прізвища, описує Маленкова, як людину, що має почуття сили і в присутності якого Молотов і Вишинський виглядали і поводилися, як школярі. Він пише: „Ця людина, як володар СССР, на мою думку далеко більш небезпечніша, від Сталіна. Він ніколи не виїздив закордон, він впивається могутністю Сов. Союзу. Після вечері в Кремлі він сказав мені: „так, Америка доконала великих діл, та в порівнянні до цього, що Росія зробить, це ніщо". Ось що робить цю людину небезпечною — як це було з Гітлером. Він перецінює свою силу, силу СССР. Він робить помилкові обрахунки, як це було з Гітлером. На мене він зробив враження ґанґстера типу Аль Капоне".

„Великий Маленков" має 51 рік, він низького росту, любить пити і добре їсти. Немає найменшого почуття гумору, працює довго і витривало, найбільше ночами. Родився він на Уралі, де почав свою кар'єру. В 1920 році приступив до партії, закінчив технічну школу в Москві. Став членом Генерального Секретаріяту в 1925 році. Ставав щораз більш могутнім і всесильним завдяки особистій протекції Сталіна. В час другої світової війни виконував важливі особисті доручення Сталіна. Вперше появився із Сталіном на мавзолеї Леніна в 1941 році. В 1946 році став повноправним членом Політбюра. В 1947 році, як емісар Сталіна, організував у Варшаві Комінформ. В останні роки тісно співпрацював із Сталіном, як один із його найближчих друзів.

М. В. Д.

Теодор Терен-Юськів

Українська музика в американській енциклопедії

Маючи перед собою якусь музичну енциклопедію, ставимо собі зараз питання: „Ну, а якже ж там діло з українською музикою?" — Це тимбільше цікавить нас, коли беремо в руки прекрасне і практичне видання, чи не найбільш популярної, американської енциклопедії — The international Cyclopedia of Music and Musicians. Начальним редактором цієї книги був один із найвизначніших музичних критиків і знатоків музичної справи в ЗДА Оскар Томпсон (помер 1945 р.). А вже п'яте, і покищо останнє, видання перевірив і доповнив „Russian-American" — як він самий себе називає — уродженець Петербурґа, композитор, диригент і автор музичних розвідок Микола Слонімський. Крім нього співпрацював над цим збірним твором цілий штаб музичних критиків, музикологів, композиторів, дириґентів, архівістів, письменників, журналістів, виховників і інших спеціялістів, як американських, так і інших народів.

Вже самий факт, що в понад сотці співпрацівників, нема ані одного українського прізвища настроює читача зразу досить скептично щодо справи нам особливо важливої, а саме нашої рідної музики. Але від Слонімського, автора солідної й ціненої в ЗДА праці (Music of Latin America) ми надіялись і тут такої самої об'єктивности, тим більше, що назагал книгу цю знаменує: знання справи, старанність, об'єктивізм і відсутність якогось шовінізму. Та переглядаючи сторінка за сторінкою, доводиться ствердити, що все це правдиве щодо музики інших народів, та далеко не так воно щодо української музики. Навіть навпаки. Відомості про українську музику такі хаотичні, скупі, неточні, повні вражальної іґноранції, а може навіть і... злої волі, що це переходить межі здивування чи обурення, а часом викликує просто веселість запорожців, що шлють султанові листи. Речі про нашу музику, що їх подибуємо в цій енциклопедії, доказують, що автор чи автори мали не найгірші джерела в руках і повибирали звідтіль часто-густо таке, що тільки руками розведеш.

М. Березовський і Д. Бортнянський тут ще і досі покутують як російські композитори. Про музика, до деякої міри з европейським іменням, а головно знаного у Франції, Федора Якименка, нема й натяку, що це українець. Ба навіть найзамітнішу появу в українській музиці і найбільш національного нашого композитора Миколу Лисенка, теж названо російським композитором, добре, що хоч у дужках додано: український. Не згадано ні словом про таку преважну ділянку композиції Лисенка, як музику до Шевченкового „Кобзаря". — Імен Стеценка, Степового, Леонтовича — нема. Про Кошиця, що його ім'я лунко прозвучало поза межами України, теж немає і сліду, хоч є Ніна Кошиць, — „російська співачка", уроджена ... в Києві.

Про західноукраїнську музику чи композиторів, як Людкевича, Барвінського чи Н. Нижанківського, не говорячи вже про їх попередників, ні сліду. Зате є, два польські, львівські композитори Солтиси чи польський (невже?) дириґент А. Должицький. Микола Малько, що — до речі — живе і дириґує тепер у ЗДА — теж „російський" дириґент. Світової слави співачка, кольоратурне сопрано А. Нежданова, що її навіть большевики не відважаться назвати інакше, як українська співачка, тут: російська.

Просто дивуєтесь, як поба-

(Закінчення на стор. 3)

Михайло Бабій

ЖИТТЕЗДАТНА НАЦІЯ

За минулий рік приріст населення УССР становить цифру 2,600,000 осіб. Цю цифру назвала проф. Олена Хохлова член Верховної Ради Української Соціялістичної Радянської Республіки.

Очевидно, що ця цифра була належно перевірена, бо її подано через київське радіо в промові Хохлової під час місячника „миру і дружби".

Отож населення збільшується за один рік в межах однієї України на 2,600,000 душ.

Від совєтів є дуже трудно довідатись про статистичні дані. Москва навмисне затаює цифрові дані, що характеризували б стан окремих національних республік СССР.

Москва намагається скрізь де тільки може показати домінуюче становище московської нації, яку штучно збільшує за рахунок українців, білорусів, козаків — виходців з України за рахунок поляків і навіть жидів.

Останні у багатьох випадках добровільно прибирали московські імена, як от. Літвінов, та зачисляли себе до росіян..

Хоч подана цифра про приріст українського населення не відображає стану приросту української нації у цілому СССР, проте вона значуща.

Україна поставлена у такі рямки законів, при яких приріст населення не може втримуватися. Там наприклад, поділено землю на польову і присадибні ділянки і границі цієї землі ніяк не сміють бути змінені. Із земельного польового масиву не можуть наділятись городи чи присадибні ділянки та повставати нові господарства колгоспників.

Приріст колгоспного населення має іти на індустріялізацію, на заводи, на фабрики. Населення села має зменшуватитись іще за рахунок механізації сільського господарства, щоб поповнювати кадри фабричних робітників по містах. Але індустріялізація СССР проводиться, головно в межах Російської федеративної республіки, а Москва використовує український нарід для побудови московської індустрії. До московської індустрії набираються українські кадри у пляні заведеного законодавства і в пляні непередбаченім жодними законами власне в пляні Карного Кодексу за 54-ми параграфами про так звану контрреволюцію.

Тайна поліція стала головним постачальником кадрів як воєнної так і соціялістичної індустрії. Її проводить Кремль в сибірських лісах і далекосхідних азійських пустелях та у таборах примусової праці. І на примусових працях, українці становлять переважну більшість в'язнів.

На далекому сході, „Зелений Клин" вже до революції нараховував півтора мільйона українців.

Приймаючи до уваги все це та цифрові дані про річний приріст населення України за даними проф. Олени Хохлової, можна дійти до висновку, що поза сильним економічним і політичним гнітом, українська нація є одна із найбільш життєдайних націй на території СССР.

Коли повалиться московська тюрма народів і коли можна буде існувати на однакових правах кожній нації, тоді відпадуть всі людські жертви русифікації й приріст нашого народу буде приспішений.

Українська нація не є завойовницькою нацією і не зацікавлена в тому, щоб нападати на сусідів. Українська нація протягом віків довела, що вона любить трудитись і жити Божими законами із іншими народами та обороняти людські ідеали свободи в мирному і дружньому співжитті з ними.

Але за право жити, наш народ боротись мусить. Українська нація у нинішній добі вже не є масою селян-хліборобів, бо пройшовши революцію та виховавши синів, які дали перші постріли по царському Зимовому дворцеві у Петербурзі, щоб повалити московського царського тирана, українська нація дала полки, що стріляли по гітлерівцях і червоних фашистах. Українська нація, — це свідома і технікою збагачена людність, яка у боротьбі за існування переживала страшний голод і найлютіші переслідування, — далі терпить, далі бореться і далі є найбільш життєдайною нацією, — нацією у поході.

Олена Звичайна

„КОБЗАР" В ЄЖОВИХ РУКАВИЦЯХ

(Уривок із II-го тому роману „Страх")

Велика заля нашого клюбу переповнена. Зі стін за нами стежать очі живих і мертвих вождів революції на чолі з „наймудрішим". Серед них одно з найпочесніших місць належить Миколі Єжову, дарма що його „слава" виросла щойно, як гриб після дощу. Але даремна річ шукати в нашому клюбі Шевченка: його виставляють на сцену лише раз на рік — епізодично, коли він, як той міт невмирущий, воскресає на день, щоб знову пірнути в забуття, знову вкритися порохом днів підсовєтських...

Саме сьогодні його витягнено з-за шафи парткабінету, витерто порох і прикрашено полотнами кольору свіжої крови... І ось перед нами на сцені Шевченко і... Брух... Сам Яків Борисович Брух, а це багато важить! Його маленькі чорні й пекучі очі підозріло й гостро вдивляються в гущу добре знайомих облич; його руки, як звичайно, в кишенях штанів-галіфе, а неслухняний чуб чорного неохайного волосся китицею звисає на біле спітніле чоло. Він одягнений підкреслено просто, — майже так, як одягається „великий Сталін".

Він говорить упевнено, плинно, грамотно і, розуміється, „по-русскі". Неначе на блискавично-швидкім кіноекрані, показує він нам поета-революціонера Шевченка, що все своє життя присвятив боротьбі за здійснення большевицьких ідеалів і саме за це був нещадно переслідуваний і жорстоко покараний царатом...

Двадцятихвилинна доповідь, здається, щасливо наближається до переможного кінця, бо... ось уже згадується з надхненним патосом неперевершено-мудре керівництво Йосипа Вісаріоновича, завдяки якому буйним цвітом цвіте, росте й розвивається культура кожного з братніх народів, що добровільно об'єдналися в СССР... Так говорить нам Брух. Далі з його уст бурхливим потоком виливатимуться оздоблені енерґійними окличниками дитирамби на адресу „вождя, учителя й батька всіх трудящих" та керованого ним ЦК ВКП(б), на адресу Сталінського залізного наркома внутрішньої безпеки Єжова та керованого ним НКВД... Усе це я вперед напам'ять знаю, а тому й не слухаю... Натомість із несподіваним для себе зацікавленням розглядаю хижий оскол Брухових надто великих жовтої кости зубів, які він в екстазі надхненної осанни Сталінові та Єжову, показує нам у всій їх загрозливій непривабливості так одверто, як ніколи раніш... І раптом я усвідомлюю собі, чому саме Брух, а не хто-небудь інший мав доповідати нам сьогодні про Шевченка... Хто міг би нас переконати в тому, що ми мусимо саме так розуміти Шевченка і... ніяк не інакше? Лише Брух! Бож за його плечима ми бачили НКВД на чолі з Єжовим, бо саме Брух був начальником спецсектору, що збирав і сконцентровував у себе всі таємні матеріяли проти кожного з нас, бо саме він був головою Місцевкому, що виховував нас у комуністичному дусі! Не даремне ж бо в кожному профквитку великими літерами надруковано, що профспілки є школою комунізму! Аналізуючи всі свої враження від доповіді Бруха, я відчуваю, що хижий оскал його вовчих зубів грав не останню ролю.

— А тепер таваріщ Рамашко продекляміруєт Вам атривкі із праізведєній поета-бунтаря, із каторих ви наґлядно убєдітєсь в том, что єво поезія — ето наш баєвой бальшевіцкій кліч протів господствующєво класа буржуазії ілі „панов", как їх називаєт Шевченко...

Під оплески „присутніх Яків Брук зник, і на сцені з'явилась невеличкого росту русявка. Шляхетне личко з великими широко розплющеними сірими очима під чорними дугами брів і сяйво пухнастого й легкого, як дим, русявого волосся довкола високого чова... Чорна офіційна сукня, що особливо підкреслювала майже дівочу звинність її постаті, нитка дрібнесеньких перлів на шиї та новесенька книжечка в правій руці. Це — Марія Ромашко, що так довго й ретельно ховала своє минуле, походження і навіть талант під слимаковою хаткою скромної креслярки, а з початком Єжовщини несподівано зробилася декляматоркою. Сталося це після тривалої авдієнції віч-на-віч із Брухом за страшними дверима спецсектору. В цей час і саме з „легкої" руки Бруха в нашім колективі з'явилася чимала кількість несподіваних талантів, — промовців, дописувачів, доповідачів, співаків веселих совєтських пісеньок, що були в великій моді, та декляматорів... Крива зростання „громадсько-політичної активности трудящих" пнулася вгору рівнобіжно з іншою кривою, — з кривою арештів, заслань і розстрілів, чим, напевно, пишався Єжов у маштабі СССР, а Брух у маштабі нашого тресту. Але ніхто з цих горе-співакі та „ура"-декляматорів не мав мистецького хисту, і... їх слухали щодня в клюбі під час перерви, бо мусіли слухати (так хотів Брух!), а Марію Ромашко слухали, бо прагнули слухати...

І ось вона на трибуні... Сидячи збоку, я маю можливість бачити майже всіх... Лагіднішає вираз людських очей, відмолоджуються обличчя, розходяться зморшки вимушеного напруження, зникає та хмара, що тяжила над нами під час промови Бруха... Поправившись на стільці, кожний сідає зручніше, щоб відпочити душею хоч на годинку, щоб послухати Шевченка у виконанні Ромашко...

Ліва рука декляматорки робить жест у повітрі, яким закликає свою авдиторію до порядку, і... враз стає тихо... Такому впливові на масу міг би позаздрити й сам Брух! Слухняно лягає на пюпітр новесенька книжечка і повільно розгортається на закладинці...

— Переді мною „Кобзар" видання академії наук УССР — тисяча дев'ятсот тридцять сьомого року! — схвильовано-дзвінко вимовляє Ромашко, а її молочно-біле личко водночас укривається вибагливими пасмами полум'яного рум'янцю...

Що це? Їй, мабуть, соромно... За себе? Чи за когось? Вона так хвилюється, що ловить повітря глибокими зідханнями... Але... чого?!? Адже до виступів на сцені вона вже звикла і знає ціну своїм здібностям... До того ж вона, як українка, має сьогодні приємність деклямувати Шевченка, а не Горького або Маяковського... Це — поперше. А подруге: нечувана річ, щоб Ромашко... читала з книжки! Чому не раз дивувала ввесь колектив, деклямуючи напам'ять... прозу (хоч би й „26 і одна" Горького), а сьогодні чомусь нездібна сказати напам'ять віршів Шевченка?!? Чейже на це й школяр спроможеться! Чейже сама не раз твердила, що впливати на душу авдиторії може лише той артист, що виступає без допомоги тексту! І... кому потрібне таке підкреслене оголошення про те, що деклямуватиме з „Кобзаря" видання 1937 року? Яке це має значення? — такі й подібні питання ставив собі чи не кожний з п'ятисот співробітників нашого тресту, які, живою лавою заповнили всі закутини великої залі клюбу, сиділи тепер в полі мого зору заворожені й заінтриговані, неначе школярі... Відповісти на всі їх запитання міг лише я один, але я мовчав, зціпивши зуби, дарма що мені хотілося кричати з жалю та розпуки...

(Закінчення буде)

ЗДОБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА ЗА НОВИМ ІМІҐРАЦІЙНИМ ЗАКОНОМ

(Примітка: Це дев'ява стаття з серії статтей про найважливіші пункти нового закону про Іміґрацію та Натуралізацію. Статті, виготовлені Загальною Радою Американської Єдности мають намір розяснити новий' закон, але не дискутувати про нього. Детальніший розгляд нового закону можна знайти в книжці Франка Л. Авербаха „Закон про Іміґрацію й Натуралізацію" на 103 сторінки, яку можна дістати, виславши 1 дол. 50 центів чеком чи поштовим переказом до Загальної Ради Американської Єдности, 20 Вест 40 вул., Ню Йорк 18, Н. Й.).

Хоч загальна процедура здобування американського громадянства залишилась за новим законом про Іміґрацію та Натуралізацію МекКерена-Волтера та сама, проте новий закон вводить кілька важливих змін.

За новим законом тепер не треба брати „перших паперів", щоб дістати громадянство (технічно це звалося „підписати деклярацію про намір"). Кожний, хто прожив у ЗДА кілька років, потрібних для того, щоб мати право стати громадянином після дозволеного йому в'їзду на постійне життя, може звернутись з проханням про надання йому громадянства без окремих попередніх заходів.

Перші папери можуть бути видані

Проте, іноді чужинець потребує показати „перші папери", щоб дістати працю чи для чогось іншого, і тому кожна особа віком понад 18 років, що легально прибула сюди, може дістати їх, якщо вона того хоче. Для того треба звернутись до відділу Іміґрації та Натуралізації і внести 5 долярів (раніше було 3 доляри). Мінімальний вік для одержання перших паперів зменшено на два роки проти старого закону (раніше було 20 років).

Щоб дістати громадянство, кожна особа повинна вжити таких заходів: подати прохання про натуралізацію, пройти попереднє переслухання своєї справи, виповнити деклярацію про натуралізацію (плата за це збільшена з 8 до 10 долярів) і прийти на остаточне переслухання до прилюдного Суду.

Попереднє переслухання

Попереднє переслухування відбувається не в Суді, а в відділі Іміґрації та Натуралізації; перепроваджує його спеціяльна особа з цього відділу, яка має зробити висновок, чи даний аплікант має всі дані до того, щоб бути натуралізованим. Ці висновки бере до уваги суддя під час кінцевого переслухання в Суді, коли фактично відбувається акт натуралізації. За найважливіший чинник під час попереднього переслухання править моральна оцінка вдачі апліканта. Тут ніколи не може бути точного визначення цього терміну, бо все залежить від індивідуального підходу урядовця й судді в кожному окремому випадку.

Хто не може дістати громадянства

І за новим законом висновок офіцера відділу Натуралізації та судді про моральний характер апліканта становить важливий елемент при здобуванні громадянства, але новий закон дає реєстр типів осіб, що не надаються на оцінку доброї моралі. Приміром, особа, що колись убила когось, або допомогла комусь із чужинців нелегально приїхати до ЗДА з корисною метою, або особа, що, приміром, упродовж п'ятьох років перед натуралізацією була п'яницею, провадила неморальний спосіб життя, або займалась проституцією, зрушувала закони про наркотики, або мала два чи більше покарання за газардові гри, давала фальшиві відомості, щоб дістати привілеї у зв'язку з новим Іміґраційним законом, зробила якийсь злочин проти моралі, або коли така особа сама признається, що колись зробила якийсь подібний злочин, або відбула кару в в'язниці 180 днів або більше за якийсь подібний злочин.

Хоч в усіх таких випадках закон говорить про останні п'ять років перед натуралізацією, екземенатор може взяти до уваги все життя апліканта і на тому базувати своє рішення щодо оцінки його моральности. Навіть більше, екзаменатор може незалежно від приписуваних законом оцінок характеру апліканта визнати, що дана особа не надається на те, щоб дістати американське громадянство.

Неписьменні

Хоч від кожного апліканта на натуралізацію вимагається, щоб він умів говорити, читати й писати англійською мовою, від осіб, яким на 24 грудня 1952 р. було 50 років, цього не вимагається за новим законом. За старим законом цей виняток стосувався тільки осіб, яким 50 років було на 23 вересня 1950 року.

Новий закон, так само, як і старий, вимагає від апліканта, щоб він прожив без перерви в ЗДА принаймні п'ять років безпосередньо перед поданням аплікації. Відсутність до 6 місяців і тепер не розглядається, як порушення терміну „постійне проживання". Але за новим законом, якщо чужинець пробуде за кордоном більше, ніж 6 місяців, але менше, як один рік, він мусить довести, що він незрікався проживання в ЗДА протягом цього періоду. В противному разі він має розпочати рахунок знову. Новий закон вимагає, щоб загальний період відсутности чужинця з ЗДА був не більший, як половина загального періоду, потрібного для натуралізації.

Якщо чужинець одружений з американським громадянином (або громадянкою), період потрібний для натуралізації зменшується до трьох років (раніше було один, два чи три роки, залежно від обставин). Чоловік або жінка чужинця мусить бути американським громадянином протягом цих трьох років, і вони мусять жити разом як чоловік і жінка ввесь цей час. Чужинець мусить принаймні останні шість місяців жити в тому стейті, де він подав заяву про бажання бути натуралізованим.

Всі раси рівні

Новий закон робить людей всіх рас рівними для одержання американського громадянства. Ця зміна особливо стосується японців, корейців і деяких інших азіятів, які за старим законом не мали права на натуралізацію.

Так, після більше, ніж 150 років новий закон, нарешті, ліквідує останні расові обмеження щодо надання чужинцям громадянства З'єдинених Держав. Цікаво, що за першим натуралізаційним законом 1790 року, натуралізація була обмежена і була дозволена тільки для „вільних, білих" чужинців. В 1871 р. право на натуралізацію було поширено на осіб африканського походження; на виходців з Північної та Південної Америки — в 1940 р.; на китайців — в 1943 р.; на філіпінців та індусів — у 1946 р. і, нарешті, тепер на всі раси, які існують на світі.

Загальна Рада

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Загальні збори відділу „Самопомочі".

Загальні збори нюйоркського відділу „Самопомочі", відбулися 8 лютого 1953 р. в присутності 50 членів і представників централі Товариства з його головою Ю. Ревасм у проводі, показали, що ця організація викликана життєвими потребами новоприбулих на американському терені цілком виправдала своє існування. Не зважаючи на труднощі, вона показує тенденцію з кожним роком розвиватися чимраз краще.

Загальними зборами проводив д-р К. Троян, секретарювали пп. П. Коваль і М. Чопик. Від Об'єднаних організацій м. Ню Йорку збори привітав п. П. Кучма.

Згідно зі звітами уступаючої управи з проф. М. Лисогором у проводі, відділ нараховує понад 500 членів, з того у звітовому році прибуло 151 членів.

Приходи в 1952 р. винесли понад 3,000 долярів, в тому майже тисяча з членських внесків, решта з добровільних пожертв громадянства та прибутків канцелярії. Ця рубрика дала понад 4,000 долярів. Розходи досягли цифри 3,193 дол.

Товариство має власну 3-кімнатну домівку (77 Іст 7 вул.) і удержує свою власну відкриту щодня канцелярію з постійним урядовцем, обов'язки якого продовж 1952 р. жертвенно й зразково виконував інж. Ол. Гладишовський. Канцелярія полагодила 532 письма. Одною з важливих її функцій було виповнювати членам (безкоштовно) і нечленам (за добровільними датками) всякі друки, як зголошеневі формальності, перші папери, звороти доходових податків, кореспонденцію з різними американськими установами, зокрема суспільною опікою й соціяльним забезпеченням.

Через рахункові книги й касу „Самопомочі" переходили таксамо різні вплати на рахунок інших установ, а саме: на Український Конгресовий Комітет 860 дол., на паї Народного Дому 310 дол.

В культурно-освітній і товариській ділянці треба відмітити передусім оснування бібліотеки, яка ммає сьогодні 215 чисел, 71 книжок походить із дарів громадян. На закуп книжок видано 60 дол. Бібліотека урухомлена від жовтня 1952 р. Користало з неї 75 осіб. Менший успіх в ділянці відчитовій та товариських імпрез — відбулася тільки одна доповідь й дві забави.

Найважнішою ділянкою діяльности „Самопомочі" була суспільна опіка. З причини недостачі фондів, не можна було її розгорнути в широких розмірах, але все таки зроблено доволі багато. Допомога мала форму здебільша моральної підтримки, поради, правної інтервенції, в кількох наглих випадках навіть невеличкої грошевої підмоги. П'ятьом особам виклопотано постійну місячну допомогу від міста, одній особі виєднано старечу пенсію. Це коштувало дуже багато праці й наполегливости, бо в деяких випадках треба було інтервенювати 21 рази особисто! Урядовець канцелярії в багатьох випадках помагав людям полагоджувати банкові справи, вплати на пошті, інтервенював у лічницях і т. п. Канцелярія була в контакті з Санітарно-Харитативною Службою в Німеччині, Українськими Комітетами в Англії й Австрії, ЗУАД Комітет. Це передусім допомогові справи і розшуки.

В економічній ділянці треба звернути увагу на оснування при відділі Кредитової Кооперативи, яка придбала поважну кількість членів та здобула признання американських чинників. Кредитівка склала на фонд сусп. опіки 50 долярів.

Збори визнали працю уступаючої управи задовільною й признали їй абсолюторію. До нової управи увійшли: Михайло Лисогір, голова, Іван Паливода, заст. голови, Іван Роґульський, секретар, Роман Раковський, орган. реф., Евстахій Бехматюк, фін. реф., Василь Одинський, культ-освіт. реф., Стефанія Галичин, реф. сусп. опіки, Володимир Барагура, прес. реф., Ольга Соневицька, Микола Комарницький, члени управи. Контрольна Комісія: Роман Гойдиш, Ілярій Ольховий, Микола Нездійминога, Роман Герасимів, Товариський Суд: Корнило Троян, Михайло Гавриленко, Юрій Фединський, Григорій Лучанко.

У плянах на майбутнє рішено звернути увагу на пожвавлення організаційної роботи, придбання фондів, розбудову культурно-освітнього сектора й передусім суспільної опіки. Рішено створити делеґатури відділу в Брукліні й Бронксі. На зборах дискутовано справу співпраці з ЗУАДК. Діло повинна довести до кінця централя „Самопомочі", приймаючи за передумову співпраці засаду рівности.

Треба сподіватися, що в новому році праці „Самопоміч" знайде підтримку нашого громадянства, передусім в ділянці суспільної опіки, якої завдання у відношенню до новоприбулих, зокрема людей старших віком і хворих з кожним днем зростають.

Володимир Барагура.

Українська музика в американській енциклопедії

(Закінчення зі стор. 2)

чите в цій енциклопедії ім'я цікавого і талановитого Валентина Костенка із означенням, що це український композитор. Та зараз же, ось хочби і через асоціяцію імен, спитаєте себе: „А де ж „український Брамс" — як його дехто називає — В. Косенко? — Нема. Є, слава Богу, Б. Лятошинський; український композитор (так і написано!) Є навіть передчасно погибший, загорілий альпініст Микола Коляда, але ні слова про Ревуцького, Верківського, Богуславського, Данькевича, і інших сучасних визначних композиторів. Це дійсно тяжко зрозуміти, чому немає імен направду репрезентативних і цінних композиторів України, тоді коли попадає сюди ім'я такого малоцікавого музика як Олесь Чишко. Розділ про нього підписаний криптонімом головного редактора М. С.(лонімського). Чи це тому, що Чишко написав таку оперу, як: „Панцирник Патьомкін", а до того сам проживає в Ленінграді?

Про національність українського буковинського композитора й поета Ізидора Воробкевича нема взагалі згадки. А матеріял заподаний так, буцімто він... румунський композитор. Воно правдоподібно так за румунськими джерелами. Так і на нещастя написав собі: „Заграй ми цигане старий"! Це більше як глум над автором „Мово рідна, слово рідне".

Та найбільш дивовижна історія з народними піснями. Є статті про чеські, еспанські, норвезькі, естонські та інші народні пісні, але ні слова про королеву всіх народних пісень: українську народну пісню. Навіть у відділі про російську народну музику нема про неї згадки! Навіть азербайджанська музика має більш безстороннє і самостійне трактування!

Не зважаючи на те все, ті, хоч і нечисленні, порозпозичувані чужим українські музики, таки заняли місце в цій книзі. І як би там не було, українська музика таки просякає у світ; важко й обсмикано, спроквола і несуцільно, але просякає! Не по нашому бажанні йде воно, і не *по* закону справедливости. Проте вона таки ламає і здобуває найміцніші й найнеприступніші замки енциклопедій, в яких згодом займе цілко певно належне їй місце.

З Листів до Редакції

Живу в великій біді на чужині і лише у біді можу тепер добре пізнати, хто мій друг, а хто ворог. І хочу повідомити, що нівідкого ми не дізнали стількох принижень, як від росіян. Бо ще за царської Росії ,як пішов у школу, то вже накричали „проклятий хохол", бо не знав російської мови, а вчитись треба було по-російському, бо нашої мови в школі недопускали. Це було в великому селі, що мало неодну тисячу населення. Слобода це була на Харківщині й звалася Троїцька. А потім це саме ми увесь час бачили на чужині, коли були в Югославії. Як підеш у російський дім, то ніякої помочі не було. Один козак упав з коня й зломав руку. І як він пішов у русскій дім і сказав, що він козак, то йому сказали: „іді к казакам". А як почалася по війні репатріяція і IPO працювало, то русскі читали совєтські газети, бо, як вони самі казали, — а їх фамілії я знаю, „там пізнаєш правду". Але якось ми від того совєтського московського раю викрутилися. Зате, як пізніше ми отримали листа від священика Автокефальної Церкви В. Вишиваного, то всі раділи, але коли він приїхав, то його москалі не пустили до церкви і ми служили в католицькій. Я 68 років ніколи не чув службу в рідній мові й не було людини, щоб не заплакала від радости, почувши таку службу. Отож пишу Вам, що борони Боже нам ще колинебудь попасти під владу русского, бо вони на нас люті й для нас недобрі. Не дадуть вони нам і помолитись, не дадуть і слова промовити. А нам треба при такій біді бути всім дружньо і не сваритись. Сварка наша буде на руку комуністам і москалям і вони цьому тільки будуть раді. Вибачайте, що я малограмотний і пишу, як знаю. Серце моє зате чесне і я молюся, щоб ми дожили до свободи й правди між людьми.

С. Гончар,
Барак 44, табору
в Карінтії, у Австрії.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз

КОМУНІКАТ

У СПРАВІ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ЖЕРТВ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

У зверненні **„В Роковини Чорних Днів України"**, що було проголошено в українській пресі та поширене окремим виданням між українською спільнотою на терені З'єдинених Держав, Український Конгресовий Комітет Америки видав у місяці листопаді 1952 року Заклик до всіх українців у цій Вільній Країні, щоби організовано віддали шану Пам'яті мільйонів наших Братів і Сестер, які загинули в часі Великого Голоду в Україні перед 20 роками та, щоби з того приводу влаштували Жалібні Святкування — Маніфестації.

В обіжному листі, висланому Філіям і Відділам Українського Конгресового Комітету, накреслено загальний плян і програму цих Жалібних Святкувань — Маніфестацій, для використання в підготові відповідно до умовин та місцевої змоги.

А нині Український Конгресовий Комітет проголошує **Задушну Суботу і Перший День Зелених Свят, 23. і 24. травня цього року, днями Національної Жалоби**, щоби цим зосередженням духа вглибитися в смуток і муки українського народу доби чорних днів Української Землі під московсько-комуністичним ярмом, доби Страшного Голоду в Україні, що його зорганізувала тоді Червона Москва.

1. **Маніфестації повинні відбутися у дні 23. або 24. травня 1953 року в центрах, що нижче визначені.**

2. Маніфестації повинні мати характер збірного вияву нашої пошани Тіням Мучеників, нашого протесту і обвинувачення окупанта — перед вільним світом. Нехай в цих днях пролунає український голос протесту на терені З'єдинених Держав одночасно, а через те й могутньо. Маніфестаційні віча з походами нехай будуть улаштовані в таких центрах: Ню Йорк, Филаделфія, Шікаґо, Клівленд, Дітройт, Бостон, Міннеаполіс, Боффало, Балтимор, Сиракюз, Гартфорд, Ню Гейвен, Пітсбурґ, Йонґставн, Мілвокі, Провиденс, Лос Анджелес, Маямі та, по можливості, в одній місцевості в Північній Дакоті і в Юстоні (Тексас).

3. Маніфестаційні походи в цих місцевостях, якщо можна їх зорганізувати, мають зобразити місцевому суспільству великий злочин Москви й пригадати йому невпинну боротьбу українського народу проти аґресії московсько-комуністичного імперіялізму. Участь інших національних груп неволених Москвою народів у походах та на маніфестаціях підтвердить загрозу цієї аґресії для всього вільного світу.

4. Незалежно від цих маніфестаційних походів або віч, відбуваються також Жалібні Святкування у всіх інших місцевостях, які не зможуть включитися в збірні маніфестації в згаданих головних центрах.

5. Підготова відбувається в рямках пляну, що був накреслений у висланих інструкціях, спільним старанням і спільними зусиллями усіх місцевих установ, товариств і організацій, що об'єднані в Відділах Українського Конґресового Комітету. Це стане виявом тісного єднання в справах, що своєю вагою, своєю повагою й своїм болем, заторкують інтерес українського народу і всього вільного людства.

Проголошуючи цей Комунікат в часі, коли із московського Кремлю смерть забрала головного гнобителя України, який зорганізував цей жахливий злочин, кличемо зорганізовану українську громаду в З'єдинених Державах гідно й достойно віддати поклін мільйонам Жертв жахливого голоду в Україні.

Від наших сумних, мовчазних маніфестаційних походів та віч на цій Вільній Землі полине вітер у далеку нашу, неволену Рідну Землю й понесе Їй гомін співу розсіяних світами Її дітей:

„Україно - Мати! Кат сконав!"

І заквітчає ним розсіяні Її просторами, затоптані вже могилки й могили мільйонів замучених тоді дітей Її.

І скаже Їй нашу глибоку віру, що пропаде небавом і катове насліддя й Вона, Україна, стане Вільною!

Український Конгресовий Комітет Америки.

Ню Йорк, 15. березня 1953 р.

НАДСИЛАЙТЕ МАТЕРІЯЛИ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ У. Н. СОЮЗУ

У зв'язку 60-літнім ювілеєм Українського Народного Союзу, що припадає в 1954-тому році, Редакція „Свободи" вже почала підготовку до видання великого Ювілейного Альманаху У. Н. Союзу, що має появитися в другій половині цього року. Альманах матиме три головні частині, в яких будуть зібрані та подані основні матеріяли й інформації про: 1. Український Народний Союз, в доповненні до надрукованих вже матеріялів; 2. Українську спільноту в Америці; 3. Українців в усіх інших країнах та на всіх інших континентах вільного світу. В цілості Альманах повинен вміщувати основні інформації про українців, їх історію і розвиток, їх стан посідання та їх суспільно-громадське життя, їх творчість та їх вклад у скарбницю вселюдського прогресу та зокрема про їх працю для визволення України в цій та інших країнах вільного світу.

Щоб могти зібрати й належно приготовити ввесь цей матеріял, звертаємось цією дорогою насамперед до членства У. Н. Союзу, зокрема до голов, секретарів і Управ поодиноких відділів, звертаємось до старих піонерів Союзової організації та Союзового життя, щоб вони завдали собі труду й для історії зібрали та переслали нам до опублікування все те, що вони знають про творення, розвиток і теперішній стан поодиноких Союзових відділів, зокрема про їх ролю в нашому загальному громадському житті.

Рівночасно звертаємось до всіх наших провідних громадян, активних членів численних наших центральних і місцевих установ, організацій і товариств та прохаємо їх надсилати всі можливі тільки інформації про місцеве українське життя.

Окремо звертаємось до представників українських національних спільнот в усіх інших вільних країнах та на всіх інших континентах вільного світу, де тільки перебувають українці, щоб надсилали матеріяли про ці українські спільноти.

В усіх випадках було б побажано, щоб були подані: 1) Коротка історія спільноти, громади чи установи; 2) Теперішній її стан, включно з відповідними статистичними даними, якщо це можливо, кількістю членів, майном, працею і т. п.; 3) Коротка характеристика. Дуже побажані теж короткі репортажі, спомини та образки і описи з місцевого *життя-буття, як теж фотосвітлини* з минулого і сучасного. Використані й невикористані матеріяли будуть, на бажання, з подякою повернені.

Зокрема звертаємось до наших журналістів, письменників та всіх інших людей доброї волі з гарячим проханням, щоб надсиланням матеріялів допомогли нам в цьому задуманому ділі. Імена усіх тих, які надішлють матеріяли, будуть з вдячністю відмічені в книзі.

Ювілейний Альманах У. Н. Союзу мав би бути своєрідною „Книгою Битія" української національної спільноти поза залізною заслоною в усіх країнах вільного світу, й його можна приготовити тільки при максимальній співпраці всього нашого загалу. Про значення такого видання для сучасности і майбутности не приходиться говорити, бо воно наявне. Тому прохаємо і закликаємо: надсилайте матеріяли!

Матеріяли надсилати на адресу Редакції „Свободи": „Svoboda", P. O. Box 346, Jersey City, N. J., із зазначенням: Ювілейний Альманах. Термін надсилання матеріялів — найпізніше до кінця червня цього року.

Редакція „Свободи".

ВЕЛИКІ ЩОДЕННИКИ ПРО СМЕРТЬ О. ЧАПЕЛЬСЬКОГО

Обидва великі ранішні щоденники, а це „Н. Й. Таймс" і „Н. Й. Геральд Трибюн" з суботи 21 березня помістили згадки про смерть о. Льва Чапельського, пароха української католицької церкви св. Володимира з Елизабет. Вони пригадують, що небіжчик приїхав до ЗДА 1914 р. і був одним з жонатих ще священиків Української Гр. Катол. Церкви в ЗДА. „Н. Й. Геральд Трибюн" пише, що небіжчик походив з місцевости Трушевичі на Україні, що був консультором филаделфійської єпархії, і що залишив по собі вдову Стефанію, сина Романа, брата д-ра Володимира і замужню дочку з зятем Я. Гординським. В Елизабет перебував від 1940 р. — В „Ювілейнім Альманаху" Української Гр. Катол. Церкви, виданім в 1934 р., в якому поміщений шематизм єпархії, зредаґований небіжчиком, коли він був парохом у Майнерсвіл, в Па. подано, що він народився 20 лютого 1887 р., середні школи й університет покінчив в Перемишлі й у Львові, був висвячений 12 липня 1910 р. єп. К. Чеховичем у Перемишлі. Крім цих вісток відоме теж, що о. Чапельський був парохом в Честер, сотрудником при катедрі в Филаделфії, співдушпастирем в Ню Йорку і управителем музею та бібліотеки при українсько-катол. духовній семінарії в Стемфорді. Під час переселення скитальників з Европи, спровадив до ЗДА і дав приміщення численним членам своєї рідні. Похорон заповіджений на вівторок ранку.

СЬОГОДНІ ПОХОРОНИ о. ЧАПЕЛЬСЬКОГО

Елизабет, Н. Дж. — Сьогодні у вівторок 24-го березня, відбудеться тут похорон довголітнього пароха місцевої української католицької церкви та відомого громадянина й діяча, бл. п. о. Чапельського, що помер минулої п'ятниці. Похоронні обряди почнуться о год. 9-тій рано Службою Божою, що буде відправлена о год. 10-ій рано в церкві св. Володимира при Ґріер авеню.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Маямі, Фла.

Українці на міжнародному фестивалю.

Один з нвайцікавіших і незвичайно виставних міжнародних фестивалів відбувся 22-го лютого ц. р. в найбільшій концертовій залі міста Маямі „Дейд Каунті Одіторіюм" в цілі звеличання роковин уродин Вашинґтона. Для нас цікавий він цим, що його улаштування завдячується майже в цілості українцям. Ідея цієї великої імпрези вийшла від нашої піяністки Наталії Ляхович-Климкевич, а дирекцію фестивалю доручили його спонсори, „Фларида Лайт енд Пауер Компені" і „Гардіянз оф Либерті" (організація, що в боротьбі проти комунузму об'єднює 22 національности) д-рові Романові О. Климкевичеві. У списі почесних опікунів фестивалю знайшлося поважне число представників Конґресу ЗДА, адміністрації, верховного управління, наукових, фінансових і мистецьких кругів, як теж і мейор міста Маямі. Участь взяли представники 12 країн: ЗДА, Україна, Німеччина, Польща, Угорщина, Чехословаччина, Ізраїль, Литва, Панама, Нікараґва, Вірменія і Норвеґія. При підготовці до фестивалю співпрацювали місцеві американські часописи та радісві і телевізійна висильні в Маямі. Фестиваль складався з трьох частин: святочного відкриття з хорами та оркестрою Американського Леґіону, концертової частини та показу національних танків і хорів у народних строях.

Україну репрезентувала концертова піяністка Наталія Ляхович - Климкевич. Вона виступила в концертовій частині двічі як солістка, виконуючи 2-гу Українську Рапсодію, Лисенка та Угорську Фантазію Ліста (на два фортепіяни). Партію другого фортепіяну перебрав директор фестивалю д-р Роман О. Климкевич, абсольвент Вищого Музичного Інституту ім. Миколи Лисенка у Львові та учень проф. Курта Фалькенталлє з Берліну. Наталія Ляхови - Климкевич здобула вже за короткий час свого побуту в Америці симпатію публіки своїми виступами в музичних центрах у Маямі, як теж по радіо і по телевізії. На цьому фестивалю уперше на Флариді виступила українська клясична музика по-за рямці суто-українських імпрез на міжнародне форум.

Цікавим для слухачів було виконання твору Ліста у справжньому дусі композитора, якого передав піяністці останнідй учень Ліста проф. Еміль фон Зауер у Відні. Як блискучим був цей виступ, свідчить, крім бурхливих оплесків, цей факт, що кілька днів опісля нашу піяністку наділено почесним членством „Музичного Клюбу Америки" (Мюзишенс Клаб оф Амеріка), президент якого д-р Берта Фостер запросила українську піяністку, абсольвентку Вищого Музичного Інституту ім. Миколи Лисенка у Львові та Державної Музичної Академії в Відні, до ряду дальших концертів української музики. Крім цього акомманіювала вона прімадонні Литовської Національної Опери в Ковні п. Антаніні Дамбраускаіті і п. Аніті Карнс, концертовій співачці.

У другій частині виступило чимало американських і заграничних визначних солістів. Тижневик „Ди Джурнал" помістив світлину нашої піяністки в українському (гуцульському) строю та прихильну статтю про неї. Теж усі інші місцеві американські часописи присвятили свою увагу фестивалю, зазначуючи участь українців. На гарно виконаних програмах пишалося, біля прізвищ солістки й директора концерту, слово „Україна". Це, як теж вислів „Львів, Україна" (у зв'язку з місцем студій українських виконавців) на сторінках американської преси та в устах заповідача фестивалю, п. Ф. А. Келлеґера з радіовисильні WQAM, викликало безпідставний протест тутешніх польських організацій і виступлення поляків з організації „Ґардіянз оф Либерті".

Намічений для третьої частини фестивалю виступ українських танцюристів Ольги й Тараса Максимовичів, які вже від літ пропаґують українське танкове мистецтво на Флариді, мусів на жаль відпасти з причини несподіваної смерти їхнього батька. Було це великою шкодою для нашої репрезентації на фестивалю. Перше місце серед національних груп третьої частини здобули вірмени розкішними балетами.

У зв'язку з фестивалем відбулася виставка народного мистецтва чотирьох східньо - европейських народів, при чому перше місце здобула якістю та скількістю Україна. Виставку цю влаштувала в виставовому вікні найбільшої маямської фірми „Бардайн'з" з великим вкладом часу та праці і з мистецьким смаком п. Катря Годівська, яка теж виступом по радіо причинилася для розголосу фестивалю.

Приємно було зустрінути серед слухачів численних українських туристок з північних стейтів і з Канади.

Учасник.

Бейон, Н. Дж.

Із життя Відділів УНСоюзу.

В суботу, 7. березня 1953 р. в залі У. Н. Дому в Бейоні, члени Т-ва св. Юрія, відділ 380 відбули свої місячні сходини, на яких був присутній головний секретар У. Н. Союзу п. Гр. Герман. Після відкриття сходин, голова п. Василь Мартинів привітав гостя з Головного Уряду п. Германа та попросив до слова.

Пан Герман на вступі висловив своє вдоволення з приводу присутності членів, а вслід за цим коротко подав членам до відома про осяги УНС на полі суспільно-громадському на протязі 60-ти літ існування. Ця самим ця організація являється підвалиною українського національного життя в Америці. Щоб більше зацікавити своїх членів працею, треба піднайти відповідний підхід до неї, а тоді члени, пізнавши вклад праці У. Н. Союзом на полі суспільно-громадському, продовжуватимуть працю, почату їхніми попередниками. Вкінці гол. секретар заапелював до управи і членів відділу — віднайти всіх українців, які ще не є членами УНСоюзу на терені Бейону і тим самим допомогти Головному Урядові УНС збільшити число членів до 75 тисяч до слідуючої Конвенції.

Після цього управа продовжувала свої ділові сходини, на яких після прочитання протоколу з попередніх місячних сходин, рек. секретарем п. Миколою Кормелюком, реферовано слідуючі справи: подано до відома членам кореспонденцію з Головної Канцелярії УНС відносно проголошення 1953 року, передконвенційним роком, секретар пригадав членам (хто ще не зложив) даток на „Союзівку", розглянено вплачування вкладок членами та матеріяльний стан відділу, як рівнож управа разом з членами застановились над приміщенням відділу на майбутнє.

Вкінці члени рішили одноголосно, допомогти влаштувати Шевченківське Свято.

Слід зазначити, що такі відвідини п. Германа вплинули позитивно на членів і управу відділу і додали ще більше охоти до інтензивної праці в користь української спільноти, якої складовою частиною є УНСоюз зі своїми членами.

Член 380 Відділу.

Филаделфія — Найставн, Па.

Відкрито читальню „Просвіта".

По довгих приготуваннях основано тут при місцевій українській католицькій парафії читальню „Просвіта".

Дня 15. 2. 53. на основуючих загальних зборах вибрано управу в такому складі: голова: Марків Лонгин; м. голова Білюх Осип; секр. Саґатий М.; касієрка Пенкальська Іванна; бібліотекар Мартинюк Василь; господар Дзюбан Минхайло; орг. реф. Посполита Василь. Контрольна Комісія голова Всеч. о. Головінський Василь, члени д-р Богачевський Данило, Цюрило Антін.

Читальня „Просвіта" міститься в парафіяльним домі.

Управа цією дорогою звертається до наших Товариств, Видавництв та до громадян доброї волі жертвувати книжки до бібліотеки. Всім жертводавцям згори щиро дякує управа.

Книжки присилати на адресу: Читальня „Просвіта" в Найставн — 1623 W. Cayuga Str., Philadelphia 40, Pa.

За Управу:

голова: Л. Марків, секретар: Саґатий М.

ЗВІТ

з пожертв зложених у Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті у Филаделфії за місяць листопад 1952.

ВАШИНҐТОН:
Веначі: Д. Слевоцький $15.
ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:
Віліҥ: Збірка з листопадового свята (переслав Михайло Медвідь) на інвалідів у Европі $20.
С. ДАКОТА:
Пер: Ірина Колтинюк $5.
ДЕЛЕВЕР:
Вилминґтон: По $5: Василь Чучак, Н. Косовський.
ДІСТРІКТ КОЛОМБІЯ:
Вашинґтон: Т. Крупа $10.
ІЛЛИНОЙ:
Шікаґо: Т. Бондар $10; Микола Кульчицький і Осип Москалевич по $5; М. Полотко $1; Р. Кишакевич $5 і викликає всіх лежайщан, які в Америці, а також всіх українців ,що прибули 5. квітня 1951. до Ню Орлінс кораблем „Дженерал Тейлор" — скласти довільні квоти на залишенців в Европі. Олександер Волошин і Іван Петрущак по $5; О.Д.В.У Відділ ч. 2 $10; А. Коколус $5.
Морис: Родина Шпук $10.
Іст Гезел Крест: Михайло Патроник $10.
ІНДІЯНА:
Бремен: К. Карпенко $10.
Іст Шікаґо: Мих. Дорожинський і С. Зварич по $5.
Милборд: Микола Скрумеляк $10.
Форт Вейн: Н. Альдохін $5.
КОННЕКТИКАТ:
Ансонія: В. Кобан $1; А. Петрончак $2.
Вилиментик: І. Науменко $2; О. Солов'їв $5.
Вотертавн: І. Тисько $2.
Гартфорд: Василь Грицина і Богдан Козак по $5.
Колчестер: І. Витвицький $5.
Ню Бритен: Г. Мирга $3; М. Шмайда $2.
Соффілд: Н. Ковалюк $5.
Терривил: Т. Колас $3.
КОЛОРАДО:
Денвер: Михайло Федак $5.
МАССАЧУСЕТС:
Бостон: Лев Височанський $5.
Соммерсет: Ю. Винник $1.
МЕРИЛЕНД:
Валдорф: Г. Гриб $1.
Вікоміко: В. Дмитришин $5.
Кенвуд: А. Шаповал $10.
Квін Ін: И. Шакало $2.
МІЗУРІ:
Ст. Джозеф: І. Кобзій $2.
МІННЕСОТА:
Галлок: Антін Кирилюк $5.
Міннеаполіс: Н .Преґар $25; Д. і Т. Янковські $10.
Ст. Пол: С. Макаренко $10; М. Гуща $5.
МІШИҐЕН:
Блумфілд Гілз: Ол. Вишнівський $5.
Віяндот: П. Дем'янчук $5.
Дітройт: Александра Вен $5; А. Бойко $10; Гаркуша $1; Яків Красюк $5; М. Моштук $5; ОДВУ відділ ч. 24 $10; Родина Репокіз $10; Антін Заплітний $5.
Понтіяк: М. Крат $5.
Монро: Петро Яцик $5.
НЕБРАСКА:
Омаґа: Укр. Амер. Громада $50 (переслав О. Продивус). Зложили: Каса Укр. Амер. Громади $20, Вол. Продивус $5, Д. Вітик $4; по $2: О. Винницька, Т. Опришко, В. Чехут; по $1.50: Г. Пазеняк, В. Столярський; по $1: Д. Огородник, П. Ващишин, Т. Романишин, М. Ярош, Г. Ткачук, О. Продивус, М. Гошуляк, Є. Солонинка, П. Гірняк; решта дрібними.
НЮ ДЖЕРЗІ:
Вартон: Комітет Сприяння Укр. Нац. Раді $5; С. Таран $1.
Вест Патерсон: Н. Лучицький $5.
Джерзі Сіті: Оля Щупляк і С. Гриник по $5; А. Драган збірка на святі чотирьох Михайлів $20.
Ірвінґтон: М. Хоменушко $5.
Іст Орендж: Д-р Йосип Білоган $5.
Кемден: Ф. Журинський і Д. Матичин по $5.
Мілвіл: Укр. Прав. Церква св. Петра і Павла $27; Михайло Гандзюк $10.
Нюарк: П. Приходько, Ілля Серкес і Г. Шпигульський по $5; У.Н.С. Відділ ч. 371 $15.
Ню Бронсвік: В. Відак $1.
Пассейк: Василь Хлопин $10; Василь Палюх $5.
Плейнфілд: В. Дибало $5.
Трентон: А. Лампіка, Володимир Петришин і Мих. Стратієнко по $5; К. Самосій $1; М. Сірий $5.
НЮ ЙОРК:
Ню Йорк Сті: Компанія чищення вікон „Вібер" $50; О.О.Ч.С.У. Відділ ч. 2 $10; Пилип Матлай і Іван Несенюк по $5; О. Мушкевич $2; В. Гайдук $4; Мих. Данилюк $5; Укр. Амер. Т-во Родичів в Ню Йорку, Родина Яворських і Родина Головків по $10; А. Мулик $5; В. Гарасим $2; І. Кефор $10.
Анкрамдейл: Н. Небельський $5.
Бабилон: Ол. Черкасевич $25.
Балдинсвіл: Яр Бучай $1.
Бирритавн: В. Гева $3.
Бофало: М. Чорнокосинський $5.
Бронкс: Т .Долішний $5.
Бруклин: Л. Луців і І. Оринняк по $5.
Йонкерс: Родина В. Подоляків $10; І. Онуфрів $2.
Лакавана: Дм. Паньків $5.
Мавнт Вернон: Анна Гончаренко $5.
Пратсбурґ: Г. Березинський $2.
Ром: Укр. Прав. Церква св. Миколая $24.70. Зложили по $2: Неділко, Грещук; по $1.50: Матвійців; по $1: о. Ярош, Баракута, Самійленко, Залинецький, А. Яворський, С. Яворський, Голіят, Лаврук, Кравець, Жук, Козій, Фатюк, Щур, Моцик; дрібними $5.20.
Рочестер: Іван Борзенко $10, Родина Домбчевських $5.
Сиракюз: М. Ковбаснюк $5.
Спенсер Порт: Н. Порчик $5.
Трой: Антон Лукачат $5.
ОГАЙО:
Акрон: А. Онисько $2.
Енґлевуд: Анна Дубінська $5.
Коломбус: В. Яницький $4.
Клівленд: Мирослав Васладинський $5, М. Ковалисько $5.
Ліма: Мих. Яремишин $5.
Лорейн: Д-р Р. Сайович $2.
Парма: С. Чайковський $2.
Толідо: Д-р Филипчак з дружиною $10, М. Крохмальна $5.
ПЕНСИЛВЕНІЯ:
Филаделфія: Інж. Іван Черник $15; по $5: Йосип Черник, Степан Мартиняк, Гр. Тимошенко, Марія Максимчук, Михайлина Чайковська, К. Холавський; ЗУАДК Відділ ч. 1 збірка на відкритті і посвяченні дому ЗУАДК-у у Филаделфії $113. Ліґа Українців у Филаделфії $10, Мих. і Катерина Зубик $10, Дмитро Ковалик $5, Надія Безбородько $5, М. Дуда $5, М. Сидорак $3, А. Бойко $2, М. Вановський $1, УНС Відділ 430 $10, Т. Свистун $5, Іван Сірий $5, Василь Осипяк $10, Н.Н. на лекції д-ра Шлемкевича $5.
Алентавн: Дмитро Мороз $5.
Бристол: Микола Яремко $5.
Дженкинтавн: М. В. Дольницький $6.
Джонставн: П. Кабалюк $10.
Елькінс Парк: К. Бардаш $1.
Ембридж: І. Довгань $2.
Піттсбурґ: А. Цішка $21 на два КАРЕ пакети для залишенців. Укр. Народна Поміч Від. 85 $10.
Плимут Митинґ: Іван Костишюк $5.
Маєрставн: О. Верегуляк $5.
Скатдейл: Т. Малюк $2.
Скрентон: Ред. М. Стахів $50.
Честер Ю. Школорий $1., М. Севрук $5, А. Кобаса $1.
Шамокін: І. Хомин $2.
РОВД АЙЛЕНД:
Вунсакет: Сергій Ольшанський $5.
КАНАДА:
Торонто, Онт. В. Зоровський $5.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5. Pa., USA

Посмертна Згадка

СУЗАННА КАСТЕЛЯН, довголітня членица відділу 329-го У. Н. Союзу в Линдора, Па., померла дня 13-го березня по довгій недузі. Покійна походила із с. Мішковці, пов. Ліско, Галичина. Оставила у смутку трьох синів, дві доні та шість внуків. — В. Й П.!

Юлія Немцеф, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що зміняють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної клішi, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3034. Праця в серединi.

Мовчазно мов пантера Шіта Тарзан переліз через вершок паркана.

Коли вартівник, нічого не підозріваючи, приглядався гульні при огнищі, Тарзан нишком підкрадався до нього.

„Ані слова, арабе!", ричала мавполюдина", „а то Данґо, гієна погризе твої кості!"

Тарзан швидко зв'язав і заткав рота людині її власним накриттям голови.